

BOGDNJJA DANICA.

Katolski cerkveni list.

№ 8.

V Četertik 21. Svečana.

1850.

Čast, komur gre čast.

Raskleni mi žalostne spune,
Razjasni mi temno oko,
De sežem še enkrat med strune,
No pesmico peti sladko.

Zdej slavo za mertve in žive
Ti vtudena lira zapoj,
In vence na vek nezvenljive
Jim deni na glavo v pokoj.

Bodite pozdravljeni bratje,
Predjani na božji altar!
Veseljja nebeskiga svatje!
Sprejmite nar prvi ta dar.

Nekdajne mogočne junake
In vojvode leških zadev,
Ko Nimrod močne korenjake
Je kakošni pevec že pel.

Jest pojem može pa duhovne,
Ne vroče in hitre kervi,
Ljubezni, gorečnosti polne,
Katera z njih serca kipi.

Požela je smert prenemila
Veliko požlahtnenih mož,
Na grobe pa njih posadila
Spominik nezvenljivih rož.

Ni dosti mar z mečem mahati?
Se s koso nemilo moriš?
Češ žalostne serca razdjati,
Pomnožiti solzini vris?

O žalostna takšina hiša,
Kjer legar oistro gospodar,
Terde in smerdljive ležiša,
Se težji njih kužni sopar.

Bolnik se poti ali ga zebe,
Ma zmedeno pamet in um,
Glase se natorne potrebe,
Jecanje omamljenih trum.

V te hiše serčno ste hodili
V spominu presvete dolžnost,
Tolažbe ste s sabo nosili,
K' izvirajo z večne blagost.

Bolezen vas ni oplasila,
Nevarnost, ne hudi sopar,
Ne strah, ne boječih svarila,
Življenje pernesli ste v dar.

Le duše tako zapušene,
Odkupljene s sveto kervjo,
V nevarnosti, bi' pogubljene,
K ti poti serčnost vam dajo.

Neutrudeni varihl čede!
Preskerbni čuvaji dušic!
Deliveci tolažne besede
Zarašene v sveti resnic!

Za duše vi vneti pastirji,
Le za-nje veselih stopinj,
Pod Kristusam močni žolnirji
Vsih vernikov sladki spomin!

Kaj hoče bolnik še želeti,
Če nima per sercu miru?
Čemu so posvetni obeti,
Ker mora na naglim domu?

Če greh z vso težo na-nj pađe,
Bolezen ga tare na moč,
Če nima tolažbe, ne gnade,
Obda ga egiptovska noč.

Se ne potolažene strasti
V bolniku le vedno gore,
In gerde peklen-ske posati
Duha brez nehanja plaše.

Le kdo ga prevzdigne v ti stiski,
Le kdo mu serce polohka?
Kdo v hiši visoki in nizki
Vse k svetimu miru ravna?

O srečne so vaše stopinje,
V bolnišnicah blažne noge!
Placilo, ki nikdar ne mine,
Svetlejši, ko zvezde, sade.

Velikokrat Bog si izbere,
Kar svet zaničuje, topi,
Oblastne, mogočne potere,
In nizke potrebne stori.

Še svetijo v temi zavzetni
Na svečnik postavljene luc,
Bolniki ob uri poslednji
Želijo zaverženi kluc.

S častjo na borisu ste padli,
Dosegli svoj zlahtni namcu,
Ste v plohe kamnitne zasadi
Spomine, katere Bog cen,

Zatoraj še enkrat jim slavo
Zaljubljena lira zapoj,
Zasluzene vence na glavo
Jim deni za večno v pokoj. L. D.

Izlaganje Lavretanskih litanij.

(Dalje.)

Devica častitljiva, za nas Bog a prosil!
Mnogi krivoverci so čast Marije z besedo in
s pisanjem zmanjševati ali clo odvzeti se prederz-
nili. Mi pa katolski kristjanje častito Devico iz vsiga

serca za Bogam častimo, in jo častivredno ali ča-
stitljivo verujemo in spoznamo.

Kaj ne bi častili tiste, ktero je Bog sam od
vekoma izvolil in s posebno častjo povečicati ho-
tel? — Pervo ime v bukvah življenja je ime Je-
zus, drugo za njim je ime Marija. Ko je namreč
Bog greh človeka previdil, in je po večlovečnji

Besede zanj pomoč perpraviti sklenil, je Kristusa nar pervo, in potem Devico njegovo mater k nar viksi časti odločil.

Kaj ne bi častili tiste, ktero so povelicevali angeli, predin je bila rojena, ktero tudi zdej v nebesih časte kakor svojo gospó in kraljico čez vse izvoljene povisano. — Kaj ne bi tiste častili, ktero so sveti očaki s serčnimi željami prosili, preroki napovedovali, in z mnogimi predpodobami in znamenji kazali? — Kaj ne bi tiste častili, ktero je sam Sin božji v nebesih in na zemlji častiti hotel? — Kaj de bi tiste ne častili, ktero je katoliška cerkev od začetka hvalila in častila, in jo še zdaj hvali in časti? Kakor deleč vera nazaj seže, in naprej gre, vselej najdemo, de je bila Božja mati s posebno častjo česena in hvaljena. — Kaj de bi tiste ne častili, ktero vsi verni kristjanje v prečudni ednosti tako časte, de ni nič lepiga, nič druziga, nič kar od umetnosti ali od nature pride, kar bi ne bili vsi v njeno čast že obrnili? Kdo je vstani presteti vse bukve, ktere so k njeni časti pisane, ali nar veličastniši tempelne po svetu, s preobilnimi stroški od keršanskih sosesk, od mest, vojvodov, kraljev in cesarjev k časti Božje matere device, po vsih kraljestvih znaniga sveta sozidane, in z nar verimi potroški ozaljšane?

Kaj de bi tiste ne častili, ktera se od toliko in tolikih žarkov vsih čednost sveti? Če s. apostel Pavel pravi: „Čast in hvala vsakimu, kteri dobro dela“ Rim. 2, 10., zakaj bi ne šla še večji presveti Devici, Božji materi Marii, ktera se od tolike blišobe gnad in čednost sveti, de kar se koli darov in krepost v drugih po samim in raztreseno najde, je v nji sami združeno. — Zakaj bi ne šla čast in hvala tisti, ktera preseže po veri očake, po upanji preroke, po ljubezni aposteljne, po stanovitnosti marternike, po treznosti spovedovavee, po neomadežvanosti device, po čistosti tudi angele? Kaj de bi Božje matere ne častili, ktera je čez vse, tudi angelske duhove prevzišena?

Snem reči, de kdor Marije ne časti, tudi Boga ne časti, če se tudi z vsimi ustni božjiga služabnika imenuje: in kdor koli čast Marije malo ceni ali zanicuje, je Kristusov nasprotovavec in božji zepernik. —

Se vé, de se mora stopnja časti ravnati po stopnji visokosti in vrednosti osebe, ktero častimo. Goli cloveski vrednosti gre le cloveska čast. Boga častimo s častjo molitve, ker ga nar viksi resnico, nar viksiga Gospoda, nar viksi dobroto spoznamo. Torej se, njega častiti, poslužimo djanj vere, upanja in ljubezni. Po veri ga nar viksi resnico, po upanji nar bolj mogočniga, po ljubezni na, boljšiga spoznamo. Svetnike častimo kakor božje služabnike, naše prijatle, priporočnike in priprošnike per Bogu; taka čast njim gre. Marije pa ne častimo tako kakor druge svetnike, temuč s sosebno, višji častjo, ktera ji gre kakor Materi božji.

Ta čast do Marije device pa obstoji v ljubezni do Matere narviksiga, neskončniga Boga in naše matere: — v sočutnim veselji, de se veselimo njenih gnad in dobrot, Boga pa hvalimo, kteri jo je mater izvolil, in s toliko milostjo, in s tolikimi darmi obdaroval; — v spošte vanji, ktero je notranje, če njeno vrednost in visokost spoznamo, in spoštljiv strah do nje imamo; vnanje, če to notranje spoštevanje z vnanjimi deli kažemo, de si molitev „angelovo česenje“ s tisto ljubeznijo, s tistim veseljem moliti perzadevamo, s kterim jo je

angel Gabriel pozdravil; de iména „Marija“ po nemarnim ne zgovarjamo, marveč pobožno in s spoštevanjem; de cerkve, kapelice in altarje Marii devici posvečene večkrat pobožno obišemo; de jo večkrat z molitevjo: „Česena si Marija“ pozdravimo; de post in drugo trenje telesa nji v čast Bogu darujemo; de njeno čast povsod razširiti in povikšati išemo; — se njenim priprošnjam per Bogu perporočamo, in jo v dušnih in telesnih nevarnostih in potrebah na pomoč kličemo, zlasti pa, de jo v njenih čednostih posnemamo, ker pisano je: „Hvala ni le pa iz ust grešnika“. Sir. 15, 9. Prečista devica tudi svete in čiste častivce imeti hoče; to je nje nar bolj vredno česenje in spoštevanje.

O Marija! devica častitljiva, za nas Boga prosi!

(Dalje sledi.)

Sanje in resnica.

V tili samotni vasi sta stanovala dva zakonska osebenka (gostača). Anže in njegova žena in živela od zasluzka svojih rok. Njuno naj veči veselje je bila edina pobožna heč Marjetica. Ko je Marjetica 16. leto svoje starosti nastopila, pride huda kužna vročinska bolezn v vas, in prvi, kteri je zanjo umerl, je bila njena mati. Pa niso se matere pokopali, se je že oče vlegel in vsi so menili, de bo tudi za svojo ženo šel. Neko noč, ko je Marjetica sama pri bolniku čula, so ga velike težave sprehajale, in ko se v ves spremenjeni očetrov obraz ozre, se ji v serce milo stori, debele solze ji zalivajo oči in dolgi vroci izdihljeji razodevajo njene notranje bolečine. To slišati, jo oče tolaži: „Ljuba heč!“ ji reče, „čutim, de kmalo ne boš ne matere ne očeta imela, pa ne obupaj. Moli rada, delaj pridno in imej povsod Boga pred očmi in sreča te ne bo zgrešala“. Več ni mogel izgovoriti. Ena solzica, ktera se je izmed trepavic po licu vliła, je ubozimu dekletu povedala, de so se že očetrove besede spolnile. Prazno bi bilo, Marjetičino žalost popisovati, ker jo le dobri otroci pri smerti svojih staršev občutiti zamorejo, vonder ne moremo zamolčati, de so se poslednje besede umirajočiga ji globoko v dušo vtisnile.

Po smerti svojih staršev je šla Marjetica služiti k nekiam premožnimu kmetu v domači vasi, kjer ji ni ničesar pomankovalo. Bila je tiha, delavna in pobožna, zato sta jo gospodar in gospodinja prav rada imela. Vselej, ko je spomlad zopet oživela, je bil Anžetov in njegove žene grob z naj lepšimi cveticami ozaljšan in ob nedeljah popoldne so ljudje zapušeno siroto pogosto vidili na grobih klečati in za svoje rajne moliti. Naglo so Marjetici v nar večim miru z Bogom in ljudmi tri leta pretekle, kar pride sosedov sin Martin od vojske domú. V hišo, kjer je ona služila, je ta clovek posebno rad zahajal; veliko je po svetu skusil in vedil povedati, in vse ga je rado poslušalo. Pravil je od bojev in morij, od ptujih deželá, mest in cerkev, od seg in navad ondotnih prebivavcov in še drugih reči: v časih je pa tudi, ko gospodarja in gospodinje ni bilo v hiši, kako tako zarobil, de je Marjetico čez in čez rudečica v lice zapekla. Njej so se o začetku take in enake norčije zoperne zdele, pa kmalo se jih je tako privadila, de je komej nedelje pričakovala, ko je Martin prišel, ji kej noviga pravit. Še ni minulo veliko tednov in Marjetica je bila vsa druga. Gospodinja je zapazila, de je dekle vse zamišljeno, pri delu nerodno, v molitvi zaspano in v obleki prenatanko in olišpano; starim sosedam se je pa silno tožilo, de Anžetove več na grobu molit ni.

Marjetica pa ni še sama sebe prav spoznala; lastna ljubezin ji je zmote zakrivala, pomanjševala in le kot kake nepomenljive otročarije pred oči postavljevala: ako bi pa ona bila ta čas k spovedi šla, bi jo gotovo njeni dušni pastir nevarnosti opomnil, v kateri se je znašla.

Bilo je popoldne pred Veliko Gospodnico. — Kmetje so se poprej s polja vernili, deklet so pred hišami pométale, gospodarji po dvoriših pospravljali, sivi starčki pod lipo v hladu poséjali, otroci pa bosí po zeleni trati skakljali in si z veseljem pripovedovali, de bodo jutri v novi beli srajci z materami v cerkev šli, ob kratkim po celi vasi je že delavnik na pol nehal, samo v mlinu pod vasjo so mlinarjevi hlapeci kričali, sem ter tje švigali in na preterganje delali, de bi mlin saj pred terdo nočjo stal. Vsi tečaji so tekli, stope bobnele, slapovi šumeli in unkraj žleba je žaga tako serdito hreščala, kakor de bi ji ne bilo nič kej prav všeč, de se nima pokoja. Tudi Marjetica je v mlinu bila, odkodar se je s težkim meham moke na glavi domu povernila. Tudi njo je še pred kratkim pričakovanje velikih praznikov veselilo, ali zdaj nima umov za take nedolžne veselja. Červ hude vesti se ji je v serce zalegel, kateri čedalje bolj grize in peče. V mlinu jo je srečal sosedov Martin in jo nagovarjal, naj bi jutri z njim na bližnji božji pot šla, in ker jo je le prosil in prosil, mu je poslednjič na pol obljubila, na pol odrekla. Ko je domu šla, je solnce za zadnjim zlatim hribom tonilo in dim, kateri se je iz domačiga dimnika valil, ji je napovedoval, de bo večerja kmalo gotova; zato pospeši svoje stopinje in se ni zmotila. Ko domu pride, je mala postna večerja že na mizi stala in zavživši jo gredo vsi na počitek.

Med tim se je noč storila, večerna molitev je po vasi utihnila in vsi pošteni ljudje so pozaspali; tudi mlin je obstal in njegove vode so počasi čez jez hrumele. Vse je sladko počivalo, sama Marjetica ni mogla le očesa zatisniti. Skerbi, doslej nezane, ji serce sprehajajo in misel, ali bi šla na božji pot, se ji vedno v glavo povrača. Deviška boječljivost in vest ji pravijo, naj ne gre; bala se je pa zamere in se izgovarjala z obnašanjem drugih posvetnih deklet. Spomnila se je svoje nedolžno pretečene sprelepe mladosti, svojiga dobriga imena in poslednjih besedi umirajočiga očeta; premislila je pa tudi svoj sedanjí stan, nemirno in ternjevo vest, in spoznala je vpervič, de to, česar se toliko plaši in straši, ne more brez greha biti. Jela je moliti ali nikoli ni mogla do prošnje: Ne vpeljaj nas v skušnjavo — priti, ker so jo že bile poprej posvetne misli zmotile. Čuti se vso zgubljeno, ter se zjoka nad svojo nezmožnostjo; ali njena molitev in njene solze niso božje pomoči sprosil, ker ji je resnične in stanovitne volje pomankovalo. Slišala je v cerkvi duhovne od skorej nepremakljive moči hudiga poželenja govoriti in jim ni popolnoma verjela; mislila si je, to izhaja pač le iz prevelike skerbi za srečo njim izročeni duš, zdaj je pa mogla sama to britko resnico skusiti. V takim vojskovanju pretečejo tri ure, poslednjič sklene — sklene iti, in njeni Angelj varh zakrije svoje obličje od groze viditi dušo, se prostovoljno hudimu vdati.

Po tim ko je ura eno odbila, je Marjetica zaspala; imela je pa čudne sanje: Zdelo se ji je, de se znajde v prostorni hiši, iz ktere je čvetero vrat deržalo. Ko se po hiši ogleduje, se zadnje vrata odpro in skoz nje stopi njeni oče v belo ogrinjalo zavít. Spomnila se je, de je že umerl in se bi ga

bala; ali ko zagleda njegovo častitljivo obličje in na glavi svitel vence, kakoršne le izvoljeni nosijo, jo mine ves strah. Oče se ji bliža, jo prijazno za roko prime ter reče: „Hči! pridem iz dolge večnosti in sim od Boga poslan ti tvojo prihodnost oznanit; si tedej željna zvediti, kakosna sreča te pričakuje, stopi skoz te perve vrata. Navajena zmiram očeta ubogati, stori po njegovim povelji, kar stoji pred ravno tisto cerkvijo, kamur se je namenila na božji pot iti. Božja služba je bila dokončana in ljudje so se ravno razšli. Pred cerkvijo so bile pod kosato lipo zbrane vesele kardela praznično oblečenih fantov in deklet. Mize so bile pogrnjene, na njih pa so se kadile dobre jedi in migljale rumene vina. Vsi so bili naj boljši volje; eni so prijazno med seboj kramljali in se smejali, drugi se po sercu gostili in popivali in zopet drugi zdravice in fantovske prepevali in še druge enake šale in burke vganjali; na bližnjim homcu so jo pa godci tako v živo rezali, de so se tla pod petami plesajočih potresovali. Veliko mladih prijatlíc in znancev je tam vidila, tudi sosedov Martin je tje prišel in ji prinesel zelen rožmarin in zlat perstan. Ali čuda! perstan, ko ga na perst natakne, v dim zbeži, rožmarin se pa spremeni v grenki pelin. Na cerkvenih vratih pa stoje, kar jo posebno moti, njeni spovednik žalostniga obraza in ji s perstam žugajo. Še bi se bila rada delj tu pomudila ali njeni oče je po njo prišel in ji rekel: Vsak, kateri je skoz perve vrata šel, mora tudi skoz druge iti, in ker si pregrešno veselje okusila, pi tudi, kar iz njega izvira. Prestopivši prag se znajde pred domaco farno cerkvijo. Zvonilo je k deseti maši. Velika množica ljudi dohaja od vsih strani. Vidi priti znance in sosede in jih ogovori, ali ti se od nje obracajo in molče naprej hité; tam spozná neke stare matere in jih pozdravi in te jo začujeno pogledujejo, z glavami pomajujejo, ter gredo svoj pet; pod zvonikom zagleda trop svojih prijatlíc stati in se jim hoče pridružiti, ali te se zaničljivo posmejajo, ter narazen zbeže; zdaj vidi sosedoviga sina iz kereme priti in tudi on, ko jo zapazi, pobesi v tla oči in se ji umakne. Teče tedej, de bi svojo sramoto saj nekoliko prikrila, v cerkev ali cerkvene vrata se pred njo zalopotuje; hoče moliti, pa molitev se na jeziku v kletev spreverze in kače, gadje in še drug merées se po nji spenja, čverci in zvizga. Strašen obup se je loti, zgrabi nož in ga nastavi — svojimu nesrečnimu življenju konec storiti, kar jo nekdo odzad za roko prime. Bil je njeni oče, kateri je po njo prišel in jo opomnil, de je čas skoz tretje vrata iti, ker vsim perve in druge vrata prestopivšim tudi tretje odperte stoje. Ko Marjetica skoz nje pride, se čuti samotno na slami v borni izbici brez peči, mize in stolov na tleh ležati; stene so bile črne in cervive, okna s papirjem zalepljene in skoz durne špranje je burja cvilila in sneg nametovala. Pogleda roke, te so tako suhe, de kosti komej rumena koža skup derži; potipa lica, te so polne gerb in upadene. Zraven nje na tleh sedi zelen otrok v raztergani srajci in gloda samopašno z gnjilimi zobmi terdo skorico kruha, in kolikorkrat le se v otroka ozre, jo žalost obide in solze se ji iz oči uternejó. Suh kašelj jo sili, huda lakota mori in neizrečena žeja terpinči; z milim glasam tedej zavpije: Ni ni človeka — ni ga na svetu, kateri bi meni bolni reví kozarec merzle vode ponudil! Saj vi, preljubi oče! se usmilite mene uboge sirote! Vrata se odprejo, njeni oče pride, ji nakviško pomaga ter reče: Še poslednje vrata, hči! te čakajo. Vse

od žene rojeno mora, hoče ali noče, skoz nje. Kralji in močehnički te zemlje se jih zastoj ogibajo in tudi ti se jih ne boš ognila. Ljubi oče! povzame Marjetica, veliko hudiga sim dozdej skusila in nesreče dovelj zavzila, bojim se zlo, de bi me zopet ukraj poslednjih vrat kej hudiga ne zadelo, česar bi me nobena človeška moč resiti ne mogla. Prav imaš hči! ji odgovori oče, tudi ni še čas zato; postoj tedej na pragu in ozri se dobro okrog sebe. Na pragu stoji zagleda Marjetica neznano cerkvico v zagorji stati. Zvonovi so ravno merliču odzvonili in njihov glasovi so se po dolini hohneli. Cerkovnik je nesel mertvaški pert in nosila v košenico spravil in nov grob je kazal, kamur so truplo djali. Potim pa priskače izzad cerkve tisti zeleni otrok, kteriga je poprej v bolezn zraven sebe sedeti vidila, se pači in preklinja, pleše in tepta in tepe z bitam po maternim grobu, v kterim se jok in stok sliši; in nek mil glas se počasi iz groba povzdiguje rekoč:

Ura zamujena,
Nedolžnost zgubljena,
Se ne poverne nobena.

Zdajci se privale sivi temi oblaki, ojster pis potegne, grom doni, strele švigajo, cerkev z vsim okrajem spred oči zginie in grozovita globočina pod njo zazija, iz ktere se gost smradljiv dim čedalje više vzdiguje, temno se ji pred očmi stori in ze navdol leti in leti — kar se prebudi.

Bog bodi zahvaljen, de so to le sanje, so bile, ko se zbudi, Marjetičine perve besede, ter se prekriža in si pot z obraza zbrise. De bi se ohladila, k oknu stopi in ga odpre. Noč je še bila. Luna sije svitlo in na pokopališi, le nekoliko korakov od nje, se v njeni svitlobi mertvaški križi blesketajo, spodej v dolini se vozijo in sprehajajo kakor beli duhovi goste megle, verh turna pa poredko v jutranji sapi cerkveni petelin pokrikuje. Ta glas ji je v srece šel, kakor nekdej petelinovo petje Petru, ko je Gospoda zatajil, njene zmote so ji živo pred dušo stale in z grozo je zapazila brezen, nad kterim je stala. Zdaj bije ura tri in veselo zapojó zvonovi po celim obližji in časte nebeško Kraljico, Mater čiste svete ljubezni. Marjetica zapre okno in, ko se beli dan napoči, so vidili ljudje spokornico pred spovednico stati.

Ali sanje so sanje in niso resnica, in sveta vera uci, de nimamo vere vanje staviti. Če se pa Marjetičine sanje ne po svojim prerokovavskim duhu, ampak po svojim zapopadku v premislik vzamejo, se mora reči, de so resnica, in marsiktera oseba bo v njih samo sebe, svoje življenje v gledala. Ali mar ni res, de po kratkih in goljuživih mesenih sladnostih nar veči sramota, ktera se večkrat z ubojem samiga sebe, ali pa družih nedolžnih stvari konča, nastopi? Ali ne izhajajo iz njih strašne bolezni, zapuštenost in revšina, kakoršne si v svoji sreči še misliti ne moremo; ljudje so namreč taki, de le neradi tistim milovšino podelujejo, kteri so se prstovoljno v nesrečo telebili. Če se pa še na spridene otroke takih nesrečnikov ozremo, najdemo poterjene besede: To je prekletstvo greha, de čedalje hujsi zarod poganja. Ker pa vsepravični ta greh že na tim svetu tako tepe, ne mislimo si, de bo njegova maševavna roka v večnosti praznovala. Oh, strašne so bile te sanje — strašne! Kaj pa še le bo, kadar resnica pride?! — Iz —

Anton Martin

po milosti božji Lavantinski škof vse verne svoje škofije lepo v Gospodi pozdravim in vsim ljubi mir pa usmiljenje božje za novo leto želim.

Preljubi v Kristusu Gospodu našim! Noviga leta smo srečno včakali, bodi Bogu hvala in čast; Bog daj, de bi bilo srečno in veselo za nas!

Veliko jezerov (tavzent) naših bratov je pomoril lansko leto černe vojske kervavi meč, veliko ljudi je zamorila neznana bolezn; mi še živimo večidel zdravi in veseli. Kako se hočemo toliko dobrotljivimu Bogu prav vredno zahvaliti? „Izslécite stariga, pregrešnega človeka“, opomina sv. Pavel, „prenovite se v duhu svojih misel in oblecite noviga človeka, ki je po Bogu preroben v pravičnim in resnično svetim življenji“. Novo keršansko življenje naše bo gospod Bogu v zahvalo za novo leto nar prijetniši dar.

Prav po keršansko živeti, moramo tri svete podpore imeti: molitvo, post in milošno (almožno). To trojno dobro delo vam v imenu božjim in v imenu svete matere katolske cerkve priporočim, posebno pa post za leto 1850 tako naročim:

I. De se mesojéje varjete:

1. Vsak petek celiga leta;
2. vsako kvaterno sredo, (petek) in saboto;
3. na pepelnico in štiri posledne dni veliceiga tedna;

4. na bilo pred Binkošti, pred svetim Petram in Pavlam, pred veliko Gospojnico (veliko mašo), pred vsimi Svetniki, pred devico Marijo v adventi in pred Božičem. — Vse druge postne dni, kakor tudi v sabotah (razun kvaternih) je meso jesti dopušeno, če ga kdo v imeni božjim vživati hoče; ima pa moliti tri Očenaše, trikrat česena si Marija in enkrat vero v čast terplenja Kristusoviga, ako mogoče s svojimi domačimi, ali pa sam prav pobožno; naj tudi po svojim premoženji vbogajime da. Kdor se pa tudi te postne dni v duhu prave pokore mesa zderži, boljše stori; le drugih ne zaničuj, ki se po dovolenji svete cerkve mesa poslužijo. — Bolnikam mesene jedila dovoliti imajo po naročbi zdravnika domači dušni pastirji in pa spovedniki oblast; bolečni pa, kteri so ves čas meseniga vživati prisiljeni, si naj dovolenje po svojih dušnih pastirjih od škofije izprosijo. — Kdor dopušenje ima v terdno zapovedanih postnih dnech meseno jesti, si je saj dolžen pritergati, ako ga starost, bolezn ali pa kak drug vzrok (uržah) po pravici ne izvzame.

II. Vsi verni se imajo terdno postiti, to se reče jedi pritergati, ter samo enkrat na dan do sitiga najesti se:

1. Vsak dan štiridesetdanskiga posta, razun nedelje;
2. vsako kvaterno sredo, petek in saboto;
3. vsako sredo in petek v adventnim časi;
4. v saboto pred Binkošti; v petek pred svetim Petram in Pavlam; v sredo pred veliko Gospojnico; v četertik pred vsimi Svetniki; v saboto pred devico Marijo v adventi in pa v torek pred Božičem.

Katolski kristjani! pošujete očeta in mater, de bote dolgo živeli in vam dobro bo. Naš oče v nebesih je Bog, naša mati na tim svetu pa sveta katolska cerkev. Bog nam zapoveduje krotiti naše telesno, meseno poželenje, kar se skoz post zgodi; sveta mati katolska cerkev nam odkaže pa dni, v kte-

kterih naj se postimo. Le slusajmo radi Očeta in mater; po tem lahko zaupamo, de bomo dolgo — vekomaj živeli in nam dobro bo, kakor je večni Bog obljubil. „Kdor pa cerkve ne posluša in zapovedane poste zaničljivo, brez potrebe opuša, imaj ga, kakor Kristus pravi, za nevernika in očitniga grešnika“.

Sveta reč je post, pa nam pomagal in Bogu dopadel ne bo, če stari grešniki ostanemo, se novih grehov skerbno ne varjemo, in clo ne poboljšamo.

„Vi se postite, pa se pripravite in preteplate“, toži Bog po preroku Izaiju. „Ali mi bo tak post dopadel, de bi ti glavo obešal (po tem pa krivico delal)? — Popravi, kar si hudiga storil, lomi lačnemu kruha, vzemi popotne pod streho, obleci goliga in vbožica ne zaničuj, kateri je tudi tvoj brat; tako ti bo sijala luč (tvoje sreče) kakor zarja juterna, hitro bojo zdravile tvoje rane (če bi te kaka nesreča zadela); tvoja pravica pojde pred tabo in prijaznost Gospodova bo te obdajala. Klical boš, in Gospod te bo uslišal, vpil boš (k Bogu) in poreče: Glej tukaj sim, če krivico odpraviš in henjaš govoriti, kar ni prav. Gospod Bog bo tebi dal stanovitn mir in bo razveselil tvoje serce. — Za hudobne pa ni miru, pravi gospod Bog. Oni so kakor šumeče morje, ki pokoja nima, kteriga valovi blato iz sebe mečejo. — Kliči torej brez nehanja in kakor trobenta svoj glas povzdiguaj, veli gospod Bog, in mojimu ljudstvu njegove hudobije oznanuj. — Ktere pregrehe pa je sedajnim kristjanam nar več očitati dolžnost? Med vsimi drugimi so pregrehe posebno tri, ktere v sedajnih dneh tako rekoč v nebo vpijejo:

Perva je pregrešna svoboda (frajost), ktero si razujzdani ljudje svojijo, ki se Boga in pravične gosposke ne bojijo, temuč živijo po svoji spačeni volji, kakor bi božjih zapoved in cesarskih pravičnih postav ne bilo več. Svete nedelje in Gospodovih praznikov po enih krajih clo ne posvečujejo, rokodeli šivajo, vozarji (furmani) vozijo, kristjani kupujejo in prodajajo, pijanevajo, se tepó, nar svetejši dni Bogu kradejo in jih obračajo v svojo časno nesrečo in v pogubljenje večno. — Bog je pa srečo na posvečvanje svetih dni posadil: za to srečo ne bo, ako ne posvečujemo Gospodovih praznikov spodobno.

Velika je pregrešna svojvolja mladiga ljudstva sedajne dni. Razberzdani mladenči in razvajene dekleta ne porajtajo nauk svojih starišev, ne poslušajo opominov svojih dušnih pastirjev; clo nad vsako gosposko se zlobijo, in živijo kakor bi ne bilo ne pekla ne nebes. Ponočno potepanje (vesvanje) in pa nesramno znanje spolov je grozovitna teža na božji pravici za mlade ljudi. „Veselite se“, pravi sv. Duh, „naj bo veselo v mladih letih vaše serce; pa ne pozabite, de vas bode Bog za vse to na pravico zaklical.“

Prevzetija družine, samoglavnih hlapcev in dekel je dan današni tako velika, de vpije na božjo ojstro pravico kakor pregreha Sodome in Gomore svoje dni. Tako redki so pridni bogaboječji hlapci, de izmed desetero težko eniga ali dva najdeš, kateri bi Bogu in svojimu gospodarju zvesto služili, prav pridno in pošteni bili. — iz desetero dekel so težko tri, ktere bi bile prav po keršansko zveste in ponižne služabnice božje. Razujzdano življenje, gizdost (ofert) in pa nečistost so nam dragi služabin stan clo izpridile. — Pa tudi otroci brez strahu rejeni so naša žalost; kader odrastejo, bodo naša groza in strah. —

Kamor se obrnemo, večidel prešerno svojovoljo vgladamo. Posvetni ljudje bi radi vsi enaki, eden ko drugi brez vsiga strahu v divji svobodi (frajosti) živeli. Taka svoboda pa ni od Boga, ampak iz pekla, nobene sreče, temuč le bôje, vojske in morije porodi. Taka hudobna svoboda je pred nekoliko šestdeset leti Francoze tako izdivjala, de so se sami živetergali, iz človeških črev šopke za klobukam — iz človeških koz črevle nosili. — Take svobode nas Bog varji; pa tudi vi se nje varujte. Kjer ni božjiga Duha, tam tudi svobode ni; le Kristus nas svobodi, ako po njegovih svetih naukih živimo. Po nauki Kristusovim se ima človek vse svoje žive dni skerbno vaditi, de svoje slabe nagnjenja strahuje, svoje pregrešne navade premaga, in si ne dovoli, kar za dušo in truplo dobro ni. To vadbo nas pa sveti post uči. Brez premage naših slabih počutkov, brez strahvanja našiga hudiga poželenja je ves naš post prazna lušina brez jedra.

Druga velika pregreha sedajnih časov je pregrešna lakota po casnim veseljvanju in posvetnih dobrotah. Sedajni posvetni ljudje bi radi že na zemlji nebesa imeli, brez dela in skerbi prav dobro živeli, terpeli pa nič. Kar vidijo druge imeti, si hočejo vzeti; in kar jim z dobrim ne daš, bi radi po silim vzeli, kakor bi sedme zapovedi božje ne bilo več. Vse to in tako pa ničjo posvetni dobrovoljci ljudi, kterim dobro življenje — delo pa ne diši; nebesa jim obetajo kakor kača Evi, ako z njimi potegnejo in vse stare pravice vkončajo. „Le pridite, jih nagovarjajo, kakor sv. Duh od njih govori, hočemo dobrote vživati, ktere so; nobeden nas naj brez dobriga življenja ne bo; povsod naj se pozna, kako smo dobre volje bili; zakaj to nam je odločno. Naša moč nam oodi za pravico; kar je slabiga, kaj ne velja. Zatirajmo pravičniga, kateri je našim djanju na poti, ter nam naše pregrehe očita. Že na njegov pogled nam merzi; zakaj clo drugači živi kakor mi. Le vživajmo dobro dokler živimo; saj ni nobeniga iz uniga sveta, ki bi nam povedal kako je tam.“ Tako mislijo in se motijo sedajni posvetni dobrovoljci. Njih hudobija jih je oslepila. Njih nebesa so slabe in kratke. Slaba in huda je, ako gospóda premehko ali prazujzdano živi, si krajša življenje, Boga in dušo pozabi; — še hujsi za kmeta, ki se razvadi, svoj stan zataji, premoženje in dušo zapravi; — nar hujsi (slodčasto) pa je za služevne ljudi, ki se v živeži in v obleki prevzamejo, zgubijo pamet, véro in vest, ter se v kratkim tako požvinijo, de niso več človeku podobni. To nam kažejo razcukani popotniki z gerjačo v rokah, pa tudi toliko zaverzenih ženstev, ki s svojimi otroci po sveti lazijo, nam pričajo žalosten konec posvetnih nebes.

Vse drugo nas vsmiljeni Jezus uči: „Kdor hoče za mano priti, naj sam sebe zataji, naj svoj križ zadene vsak dan, in naj za mano hodi.“ — Sam sebe zatajiti, s tem kar nam Bog da po svojim stani za dobro vzeti, si v puti svojiga obraza kruha služiti, križe in težave v imenu božjim voljno terpeti, se v tej solzni dolini svetih nebes veseliti: to je po nauku Jezusa Kristusa, po naročili svete katolíške cerkve vredniga posta zlato jederec.

Keršanske duše! de bode naš post nam v izveličanje, za ljubo imajmo, kar nam Bog da, voljno poterpimo, kar nam Bog pošle, in skerbimo, de prihodnih nebes ne zgubimo.

Tretja krivica se zdaj po sveti godi, ker toliko ljudi po ptujim blagi, po lastini bližniga poželjuje, in si marsikdo svojji, kar ni njegoviga.

— Deseta božja zapoved pravi: „Ne poželji ptujiga (ljudskiga) blaga, kar je Bog bližnjemu dal.“ Kristus svojim vernim zapoveduje: „Kar vi želite, naj bi vam drugi storili, storite tudi vi njim. Kar pa vi sami sebi ne želite, tudi drugim ne storite.“ Ino sv. apostel Pavl kristjanam ojstro naroča: „Dajte vsakimu, kar mu gre; ne bodite nikomur kaj dolžni, zunaj tega de se med sabo ljubite.“ Kako slabo pa zdaj posvetni kristjani to božjo resnico in pravico obrajtajo! Radi bi vsi enako bogati bili, in se tako dolgo s ptujim blagam delili, de bi poslednič nihče ne imel kaj. Ta samopasen, tatinski duh se po sveti pomika, in tudi v naše kraje med kmete sega, ki si sami pravico delajo, ne le deželskim gospodam, ampak clo cerkvam in duhovskim služabnikom tergajo, kar so jim rajni izporočili v božjo čast in v izveličanje svojih naslednikov. Kristjani! tako djanje je antikristovo. — Poskušajte se za svoje pravice, kakor je vaša dolžnost; ali krivice ne delajte ne gospodu, ne kmetu, ne cerkvi, ne cerkvenim služabnikom. In ko bote svoje žitno polje kakor vinske gore desetine in kavnice, kazni in bernje reševali, po pravici ravnajte in spoznavajte, kar je prav. Ne daj Bog, de bi za časen posveten dobiček svoji duši večno težo navalili, ktere bi vam nihče vékomaj ne odvalil več. Ne po svojih lakomnih zeljah, ampak po božjih in cesarskih poslavah naj se to imenitno delo oprostinja zemljiš zgodi, de bode Bog novim pravicam svoj blagoslov (žegen), vam ino vašim otrokam pa srečo dal. Tudi to je svet, Bogu prijeten post, de kristjan svoje lakomne želje strahuje, se vsake krivice varje, in vsakimu da, kar mu gre. Vsake krivice postimo se! —

Kako dobrotno je Oče nebeški preteklo leto kervavih vojsk in neznanih bolezin ovarval naše kraje in nas! Kako se hočemo Bogu za toliko milost in dobroto vredno zahvaliti? — Lahko smo mi Boga veseli: ali je pa tudi Bog nas vesel? — Vsako leto se naše polje in tersje (vinogradje) poboljša, naša ljuba živinca popravlja, in polepsa naš kraj: ljudstvo, nar imenitnejši stvar, se pa od leta do leta pohujša, kakor sami spoznate. Kaj hoče pravičen Bog z nami storiti? — Reklo se je predlansko leto 1848: Gorje gospodam! — reklo se je lansko leto 1849: Gorje vojsakam (zoldnirjem)! — Oh de bi se letošno leto 1850 ne reklo: Gorje pogrebnikom, ki se bi premogli ljudi dovolj pokopavati zavoljo velike morije!

Ali Bog noče smerti grešnikov, temuč de se izpokore in živijo. V božjih rokah je zdravje in bolezin, je naše življenje in smert. Sveta božja volja naj se zgodi! Skerbimo pa tudi mi, de sveto voljo božjo storimo. —

Veliko noviga nam je to leto prineslo, nove postave in pravice. Zaupajmo v Boga in zanesimo se na pravično gosposko, de bojo vse te nove naprave dobre in prav k našimu hasnu (pridu), če se bomo tudi mi poboljšali, vsakdo po svojim stanu. Brez Boga in našiga poboljšanja pa nobene prave sreče ne bo. Ako gospod po naši sreči hiše ne zida, zastonj zidarji zidajo. — Molite torej in prosite, ljube duše! naj Bog novim gosposkam svojiga duha da, vse po pravici vravnati, in nas vsake krivice varvati. Prosite Boga, naj sveti duh gospode in kmete razsveti, de bodo per rešenji in odkupljenji kmetiških davkov spoznali, kar je prav njim, ki imajo terjati, in tistim ki so dolžni plačati, naj bi se nobenimu krivica ne godila. Molite za na-

šiga miliga cesarja, in njih vstavaljubne pomagavce, naj jim da Bog pravo luč in pomoč, nam ljubi mir ohraniti in nas sovražnikom braniti, domačim, ki ljudstvo dražijo, kakor vunajnim, ki nam hudo hočejo: „Ako Gospod cesarstva ne varje, zastonj čujejo, ki njega varjejo.“ — Molite pa tudi kakor dobri verni otroci za sveto mater katolsko cerkev, naj potolaži Bog njene sovražnike in njeno čast povzdigne, de bojo ljudstva spoznale, de brez svete katolske cerkve prave vére in resničniga izveličanja ni. Pomnite v svojih molitvah svetiga očeta papeža Pija IX., škofo v in svojih dušnih pastirjev, naj nam Bog pravo modrost, pa tudi serčnost da, čedo Jezusovo skerbno pasti in ovarvati vsih sedanjih hudobij in zmol. — Bomo tako lepo eden za drugiga molili, se ojstro postili in dajali kolikor premoremo vbogajime, sovražili greh in ljubili pravico, tako nas bo dobri Bog vesel. —

Gnada Gospoda našiga Jezusa Kristusa bodi z vami!

Per svetim Andreji na noviga leta 1850.

Anton Martin,
Lavantinski škof.

Razgled po keršanskim svetu.

Laško. Očetje Jezusoviga reda, ki so bili v letu 1848 iz vsih laških dežel izgnani, so zopet dobili svoje pravice v Sicilii, Neapelnu in v Rimu. Posebin prijatelj tega mnogozasluzniga reda je Neapolitanski kralj.

Prajsovsko. Kakor je razveselivno, de je katolska vera na Prajsovskim svobodo zadobila, tako je tudi veselo, de se tako imenitni varhi katolske vere k zboru za Erfurt volijo. V Borkenu je izvoljen goreči vojsak katolštva, dvorni svetovavec Bus iz Frajburga; v Arnsbergu grof Jože Stolbergski, začetnik društva sv. Bonifacija; v Coesfeldskim okrožji mož pošteno katolski Dr. Junkmann; v Monastiru (Münster) dekan stolne cerkve Dr. Ritter. — Luteranski dnevniki evilijo in vresijo, de se katolska reč tako serčno obnaša, in de je v tiskarstvu od leta 1848 trikrat toliko moči dobila, kot je poprej imela.

Francozovsko. V Parizu je jel izhajati za katolike imenitni časnik: *Moniteur catholique* (Katolski opominovavec). Sam nadškof je, ako ne začetnik, vender njegov prvi varh, mašnik Lacordair z mnogimi izverstnimi duhovni pa njegov izdajavec. V tih katolskih novicah se bo skerbno gledalo na stanje katolskih slovanskih narodov. (Želeti je, de bi cerkveni listi svoje brave z dobrimi cerkvenimi dnevniki z njih ceno vred soznabili. — n.)

Iz Amerike. Verli poljski izgnanec g. Domejka, kteri je zlo učen in goreč katoličan, piše iz Chili: „Štiri leta so tega, kar me je zamikalo, iti med Indjane Araukane, kteri so na pol divji neznabožci, in so dosihmal ohranili samostalnost. Sprejeli so me priserčno. In bolčo me je, de ti ljudje, še zmiram pogreznjeni v temoto, ne poznajo Kristusa. Začel sim tedaj naše Chilicane spodbudovati, de naj bi se popečali za srečo tega blaziga amerikanskiga zaroda, ter poskerbeli, med njimi razširiti pravo vero in luč spoznanja Božjiga. V ta namen sim na svitlo dal cestopis, in sim neprenehama k temu vnemal, de bi se k Araukanam poslali oznanovavci (misjonarji).

Popravek. V 7. listu »Zgodn. D.« v pesmi na grobu A. K. beri peto verstico od spodej takole: Venc ki večno Ti cveti; in na četerti strani v Sonetu deseto od spodej: Iz kotov vsih od Skjapetrov do Samanov —.